

In 2006 werd de nieuwe Belgische wapenwet ingevoerd. Deze wet was al enkele jaren in voorbereiding; de Europese vuurwapenrichtlijn had immers een grondige revisie van de Belgische wapenregelgeving noodzakelijk gemaakt. Door politieke meningsverschillen en door de interventies van een aantal belangengroepen kende de nieuwe wet een moeizame en trage ontstaansgeschiedenis. Een ernstig incident in Antwerpen waarbij enkele mensen op straat werden neergeschoten met een vrij verkrijgbaar jachtwapen veranderde echter bruusk de politieke en maatschappelijke context waarin de parlementaire bespreking van het wetsontwerp, dat begin 2006 bij het parlement was ingediend, plaatsvond. Het gevolg was dat het ontwerp dat voorlag bijzonder snel (op enkele dagen tijd) werd goedgekeurd en ingevoerd.

De nieuwe wapenwet voerde een strenger controleregime in dat op verschillende manieren een belangrijke breuk met het verleden betekende. Zo moesten wapenbezitters zich ten eerste conformeren aan het nieuwe regime en de vuurwapens in hun bezit regulariseren. Ten tweede werd een nieuwe categorisering van de vuurwapens ingevoerd. Het aantal categorieën vuurwapens werd beperkt van vijf tot drie, de categorie van de vrij verkrijgbare jacht- en sportwapens werd afgeschaft, en voortaan gold het principe dat alle vuurwapens die niet expliciet bij de verboden wapens of bij de vrij verkrijgbare wapens worden ingedeeld, vergunningsplichtig zijn. Ten derde voerde de wapenwet van 8 juni 2006 het principe van de wettige reden in, die het particuliere wapenbezit beperkt door het alleen toe te staan in die gevallen die door de wetgever bepaald worden, zoals de jacht, het sportschieten, het verzamelen van wapens en het folkloristisch schieten. De abrupte invoering van het nieuwe, strengere regime leidde aanvankelijk tot enige chaos. Zo waren nog niet alle uitvoeringsbesluiten klaar en waren de overheidsdiensten onvoldoende voorbereid en uitgerust om het vele werk dat op hen af kwam de baas te kunnen. Bovendien werd de nieuwe wet vrijwel onmiddellijk fel gecontesteerd door de belangenorganisaties van de wapenbezitters en -handelaars.

In 2008 werd de wapenwet gewijzigd. Het Belgische controleregime kwam zo in rustiger vaarwater terecht, temeer omdat ook de nodige decreten over het sportschieten

en een aantal uitvoeringsbesluiten en omzendbrieven uitgevaardigd werden die het regime verder uitwerkten. Ondanks deze toegenomen stabiliteit van het juridische kader blijft er in de publieke sfeer blijkbaar stof voor discussie over vuurwapens en wapenwetten bestaan. Dat blijkt uit het feit dat naar aanleiding van incidenten met vuurwapens die de media halen steeds dezelfde discussies over de aanwezigheid van vuurwapens in de samenleving en over de doeltreffendheid van de wapenwet opduiken. Uit deze discussies, die een groot repetitief karakter hebben, blijkt dat er te weinig onafhankelijke onderzoeken, analyses en statistieken over vuurwapens bestaan. Het is deze leemte in de literatuur en in de publieke discussie die dit boek wil adresseren. De doelstelling daarbij was een overzichtswerk te bieden, waarin de diverse aspecten van het bezit, het gebruik en de handel van vuurwapens behandeld worden. In dit boek werd getracht een antwoord te formuleren op de volgende vragen: wat is de omvang van het particulier wapenbezit en wat is het economische belang van de wapensector? Hoe kunnen particulieren een vuurwapen aanschaffen en in hun bezit houden? Welke soorten wapenbezitters en -gebruikers zijn er, en aan welke regels moeten zij zich houden? Hoeveel mensen sterven er jaarlijks door vuurwapens? Hoe groot is het probleem met illegale wapens? Tot slot werd de vraag gesteld hoe het juridische en het operationale kader van het regime voor de controle op vuurwapens geëvalueerd moeten worden, en hoe de publieke opinie tegenover particulier wapenbezit staat.

Omdat ons onderzoek de thematiek van vuurwapens vanuit verschillende invalshoeken belicht, werden diverse onderzoeksmethoden gehanteerd. Het onderzoek is met name gebaseerd op een uitgebreide literatuurstudie; de analyse van verschillende soorten statistieken en kwantitatieve gegevens over de fabricage, het bezit en het gebruik van en de handel in vuurwapens; gesprekken met vertegenwoordigers van betrokken overheidsdiensten en belangenorganisaties; een bevraging bij een groep relevante stakeholders; en een telefonische enquête bij een representatieve steekproef van 1000 Belgen waarbij gepeild werd naar hun attitudes ten aanzien van vuurwapens in onze samenleving, het draagvlak voor de nieuwe wapenwet en het bezit van vuurwapens.

In dit afsluitende hoofdstuk overlopen we de antwoorden op de gestelde onderzoeksvragen en gaan we na welke conclusies we uit deze studie kunnen trekken. Eerst lijsten we de belangrijkste en meest frappante vaststellingen op met betrekking tot de diverse aspecten van wapenbezit, -gebruik en -handel die in het onderzoek aan bod kwamen. Vervolgens evalueren we het huidige Belgische regime voor de controle van vuurwapens. Deze evaluatie heeft zowel betrekking op het juridische kader als op het operationele kader waarbinnen de verschillende overheidsdiensten moeten werken die een bevoegdheid dragen in het regime.

Wapenbezit in België

Ten eerste hebben we in deze studie getracht het wapenbezit in België kwantitatief in kaart te brengen. Volgens de meest geciteerde schatting zouden er in België ongeveer 1,5 tot 2 miljoen vuurwapens in handen zijn van particulieren. Waar dat cijfer vandaan komt, is onduidelijk. Een goed onderbouwde schatting van het nationale vuurwapenbezit maken is niet enkel een erg moeilijke oefening, maar in België momenteel zelfs onmogelijk. Ten eerste hebben we geen zicht op het aantal vrij verkrijgbare vuurwapens, aangezien deze wapens niet registratieplichtig zijn. Ten tweede is een schatting van het aantal illegale wapens moeilijk omwille van het verborgen karakter van deze wapens, het ontbreken van een betrouwbare databank van in beslag genomen wapens en de specifieke aard van het illegale vuurwapenbezit in België. De omvang van het legale particuliere wapenbezit in België kunnen we wel tot op zekere hoogte schatten op basis van het Centraal Wapenregister (CWR). In 2010 stonden in het CWR 410 000 actieve wapenbezitters geregistreerd, voornamelijk natuurlijke personen, met in totaal ongeveer 740 000 geregistreerde vuurwapens (evenveel in Vlaanderen als in Wallonië). Aangezien deze cijfers van het CWR enerzijds ook personen bevatten die hun vuurwapens niet tijdig hebben geregulariseerd (en dus niet over de vereiste vergunningen beschikken), en anderzijds ook dubbelstellingen bevatten (door nog niet verbeterde foutieve data-invoer), kunnen we besluiten dat er momenteel minder dan 410 000 geregistreerde legale vuurwapenbezitters zijn in België, met in totaal maximum 740 000 vuurwapens. Ondanks de verschillende problemen waarmee het CWR nog steeds kampt, biedt het bestaan van deze databank significante opportuniteiten voor de controle op het wapenbezit en de strijd tegen illegale vuurwapens. Die mogelijkheden bestaan niet in onze buurlanden, die geen nationale databank ter beschikking hebben.

Internationaal vergelijkend onderzoek toont aan dat België op vlak van vuurwapenbezit eerder een middenmoter is in Europees perspectief. Vergeleken met onze buurlanden ligt het vuurwapenbezit in België hoger dan in Nederland en het Verenigd Koninkrijk, maar lager dan in Frankrijk en Duitsland. Het vuurwapenbezit in België verschilt sterk per gewest: in Wallonië ligt het vuurwapenbezit procentueel beduidend hoger dan in Vlaanderen en Brussel. Er werd geen significant verschil gevonden in vuurwapenbezit naargelang de verstedelijkingsgraad. Verder is vuurwapenbezit meer ingeburgerd bij laaggeschoolden en bij oudere generaties. Onder vuurwapenbezitters kunnen we twee groepen onderscheiden: een grote groep met slechts één of maximum twee vuurwapens in hun bezit, en een kleinere groep met meerdere vuurwapens.

Ondanks het gebrek aan volledige informatie kunnen we op basis van een aantal bevindingen wel besluiten dat het vuurwapenbezit in België de afgelopen jaren is gedaald. Dat blijkt ten eerste uit opeenvolgende telefonische enquêtes: het aantal Belgische gezinnen met een vuurwapen in hun bezit is gedaald van 16,5% in 1989 naar

5,1% in 2010. Ten tweede is er een daling van het aantal vuurwapens dat geregistreerd staat in het CWR. Tussen oktober 2006 en maart 2010 daalde dit cijfer met bijna 50 000 stuks. Ten derde werd een groot aantal vuurwapens ingezameld. De nieuwe wapenwet voorzag immers in een aantal grote inzamelacties van illegale en legale wapens en in een amnestieperiode waarin personen die illegale wapens bezaten deze konden regulariseren. Uit de verzamelde cijfergegevens kunnen we afleiden dat de afgelopen jaren minstens 200 000 vuurwapens werden ingeleverd bij de bevoegde overheidsdiensten. Hoeveel van deze vuurwapens voorheen illegaal voorhanden werden gehouden, is echter niet duidelijk.

België, een bijzonder land op vlak van productie en export van vuurwapens

Een tweede significante vaststelling van ons onderzoek is dat België een bijzonder land is op vlak van de productie en export van vuurwapens. In onze contreien worden al sinds de late middeleeuwen vuurwapens geproduceerd. Die productie is al verschillende eeuwen gecentreerd in de omgeving van Luik. Aan het begin van de 20e eeuw was de regio uitgegroeid tot een van de belangrijkste vuurwapenproducerende regio's ter wereld. Met de groeiende industrialisering van het productieproces verdween de artisanale productie van vuurwapens bijna volledig. De speerpunt van de industriële vuurwapenproductie was en is nog steeds FN Herstal. Dit Belgische bedrijf kende sinds zijn oprichting in 1889 verschillende groei- en krimp cycli. Na belangrijke overnames werd het bedrijf grondig geherstructureerd. Momenteel worden de activiteiten van het bedrijf georganiseerd onder de koepel van de Herstal-groep waarbij dochteronderneming FN Herstal zich richt op de militaire vuurwapenmarkt en dochteronderneming Browning op de civiele vuurwapenmarkt. De Herstal-groep, die sinds 1997 volledig in handen is van het Waals Gewest, kende de afgelopen jaren een sterke groei, voornamelijk als gevolg van de toegenomen vraag uit de Verenigde Staten (zowel van het Amerikaanse leger als van particulieren). Naast de industriële productie van vuurwapens (door FN Herstal), kent België ook een tiental kleinere fabrikanten die op ambachtelijke wijze vuurwapens produceren. Deze fabrikanten vervaardigen erg dure luxegeweren met speciale graveringen die bedoeld zijn voor de jacht of als verzamelstuk. Verder zijn er in België ook een beperkt aantal bedrijven die munitie en productieapparatuur voor munitie produceren. De afgelopen decennia kende de vuurwapensector een drastische daling van de tewerkstelling. Momenteel zorgen de producenten van vuurwapens, munitie en productieapparatuur voor munitie voor een directe tewerkstelling van ongeveer 1500 mensen (waarvan bijna 1200 bij FN Herstal) en een omzet van meer dan 320 miljoen euro.

De Belgische defensie-industrie is erg afhankelijk van de export van vuurwapens. De vuurwapens en munitie die in België worden geproduceerd zijn vrijwel volledig bestemd voor de buitenlandse markt. In 2007 en 2008 schommelde de waarde van de vergunde export van vuurwapens vanuit België jaarlijks rond 280 miljoen euro. België is daarmee de belangrijkste exporteur van vuurwapens in Europa. Ongeveer een kwart van de vergunde Europese export van vuurwapens wordt gerealiseerd vanuit België. Sinds 2003 zijn de drie gewesten bevoegd voor het uitreiken en controleren van exportvergunningen aan de bedrijven en particulieren op hun grondgebied. De export van vuurwapens en munitie vanuit Vlaanderen en Brussel is erg beperkt. Aangezien de productie van vuurwapens en munitie hoofdzakelijk in Wallonië plaatsvindt, worden voor deze producten voornamelijk Waalse exportlicenties uitgereikt. In 2009 werden voor de export van vuurwapens en bijbehorende attributen 629 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 261,8 miljoen euro, uitgereikt door de Waalse overheid en dit voor ongeveer 75 bestemmingslanden. De vuurwapens die vanuit Wallonië worden geëxporteerd, zijn in de eerste plaats bestemd voor de Verenigde Staten. Andere belangrijke afzetmarkten zijn de Europese Unie en het Midden-Oosten. Voor de export van munitie werden in 2009 81 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 57,5 miljoen euro, uitgereikt door de Waalse overheid. In 2008-2009 werden voor ongeveer vijftig bestemmingslanden wereldwijd vergunningen uitgereikt. Ongeveer de helft van deze munitie is bestemd voor Saoedi-Arabië, maar ook andere landen uit het Midden-Oosten, EU-lidstaten en de Verenigde Staten zijn belangrijke afzetmarkten.

Daarnaast zijn de drie gewesten ook bevoegd voor de controle op de invoer van vuurwapens en munitie in België. Vuurwapens worden in Vlaanderen voornamelijk ingevoerd door handelaars en particulieren en zijn vooral afkomstig uit de Verenigde Staten, Zwitserland, Duitsland en Kroatië. De waarde van de vergunde invoer van vuurwapens is de afgelopen jaren opvallend sterk gestegen: van 1,3 miljoen euro in 2005 naar 3,4 miljoen euro in 2009. De vuurwapens worden voornamelijk door handelaars ingevoerd. Een deel van deze wapens is bestemd voor de civiele markt. Een ander deel wordt door de handelaars ingevoerd in het kader van een contract met lokale of federale politiediensten. Hoe groot dit aandeel is, is echter onbekend, aangezien wapenhandelaars in hun vergunningsaanvragen de eindgebruiker enkel aangeven bij de invoer van verboden wapens en/of wanneer de producent van de vuurwapens dit vereist, namelijk bij bepaalde machinepistolen en machinegeweren. De stijging van de waarde van de ingevoerde vuurwapens wordt voor een deel verklaard door een toegenomen vraag naar wapens vanuit de politiediensten, in het kader van een harmonisering van de dienstwapens. Een tweede mogelijke verklaring is de toegenomen invoer van historische, folkloristische en decoratieve vuurwapens ('HFD-wapens'), die vrij verkrijgbaar zijn en dus door handelaars aan particulieren verkocht kunnen

worden zonder vergunning. Door de sterke uitbreiding van de lijst met HFD-wapens in 2007 is de vraag naar deze wapens sterk gestegen. Een aantal handelaars heeft hierop gereageerd door op grote schaal HFD-wapens aan te kopen in het buitenland, om ze daarna in België te verkopen aan binnen- en buitenlandse particulieren. Het is een publiek geheim dat een aantal buitenlandse particulieren die in België vrij verkrijgbare vuurwapens kopen in hun thuisland niet de vereiste vergunningen vragen voor het bezit van deze wapens. Ook de waarde van de vergunde invoer van munitie in Vlaanderen is de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen: van 1,7 miljoen euro in 2005 naar 9,1 miljoen euro in 2008. Deze stijging heeft twee oorzaken. Ten eerste is munitie door de hogere grondstofprijzen over het algemeen duurder geworden. Ten tweede zijn verschillende wapenbezitters door de vereiste van een wettige reden onder de nieuwe wapenwetgeving lid geworden van een schietclub. Om hun sportschutterslicentie te behouden, moeten de leden van de schietclub deelnemen aan minstens twaalf schietbeurten per jaar, waardoor er meer geschoten moet worden en er dus meer munitie nodig is. Ook in Brussel steeg de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en munitie opvallend: van ongeveer 1 miljoen euro in 2006 naar 2,4 miljoen euro in 2008. Door de beperkte transparantie in de jaarverslagen van de Waalse gewestregering aan haar parlement is het momenteel onmogelijk om de aard en omvang van de vergunde invoer van vuurwapens en munitie in Wallonië in te schatten.

De vuurwapens worden in belangrijke mate door handelaars ingevoerd. België telt meer dan 200 erkende wapenhandelaars. Dat zijn echter niet allemaal detail- en groothandels in vuurwapens. Ook bedrijven die vuurwapens vervaardigen en herstellen hebben een dergelijke erkenning nodig om hun activiteiten uit te oefenen. Het aantal wapenhandelaars kent al van voor de nieuwe wapenwet een dalende tendens, maar de nieuwe wapenwet zou de binnenlandse wapenhandel fundamenteel veranderd hebben doordat verschillende kleinere handelaars hun activiteiten zouden hebben stopgezet. De meeste handelaars bieden naast vuurwapens en munitie ook verwante producten aan en bij een aantal onder hen kunnen particulieren ook terecht voor herstellingen. In België kunnen we verschillende types van wapenhandelaars onderscheiden. Algemeen gesproken zijn er twee afzetmarkten voor wapenhandelaars: die van de ordehandhaving en die van de particuliere markt. In België zijn slechts een vijftal handelaars actief op de markt van de ordehandhaving. De meeste wapenhandelaars richten zich echter op de particuliere markt en bieden zowel voor het sportschieten als de jacht vuurwapens en munitie aan. Een aantal zaken focust zich exclusief op een van deze twee segmenten. Handelaars die zich specifiek op de markt van luxevuurwapens of verzamelaars richten zijn eerder beperkt. Verschillende wapenhandels bevinden zich in de directe omgeving van schietstanden en halen uit de verkoop aan leden van deze schietstanden een belangrijk deel van hun omzet. Er zijn momenteel meer dan 188 schietstanden erkend in België. Twee types van schietstanden kunnen

worden onderscheiden. De meeste schietstanden in Vlaanderen zijn permanente, gesloten schietstanden waar met kogels wordt geschoten. Verder zijn er ook een aantal tijdelijke, open schietstanden waar met hagel wordt geschoten.

Het gebruik van vuurwapens door particulieren

Ten derde biedt dit boek een zicht op het gebruik van vuurwapens door particulieren, zowel kwantitatief als wat de regelgeving betreft waaraan dit wapengebruik gebonden is. Volgens de wapenwet kunnen particulieren een bezitsvergunning voor een vuurwapen krijgen voor zes types activiteiten die als wettig worden beschouwd: (1) de jacht en faunabeheeractiviteiten, (2) het sportief en recreatief schieten, (3) het verzamelen van historische wapens, (4) de deelname aan historische, folkloristische, culturele of wetenschappelijke activiteiten, (5) het uitoefenen van een risicoberoep, en (6) ter persoonlijke verdediging van personen die een objectief en groot risico lopen en die aantonen dat het voorhanden hebben van een vuurwapen dit groot risico in grote mate beperkt en hen kan beschermen. De meerderheid van de vuurwapens die door particulieren legaal voorhanden worden gehouden, worden gebruikt voor de jacht, het sportschieten of een verzameling.

De jacht is traditioneel een van de belangrijkste activiteiten waarvoor particulieren vuurwapens gebruiken, en deze activiteit wordt door een grote meerderheid van de bevolking in de drie gewesten als een activiteit beschouwd waarvoor het mogelijk moet zijn om een vuurwapen te bezitten. De bevoegdheid voor de jacht ligt bij de gewesten. De jacht verschilt sterk in de drie gewesten, niet alleen als gevolg van de verschillende regelgeving, maar ook door de wildsoorten waarop gejaagd kan worden. België kent ongeveer 30 000 jagers. In Wallonië worden er jaarlijks ook meer jachtverloven uitgereikt (meer dan 17 000) dan in Vlaanderen (ongeveer 12 000). De jacht is voornamelijk een mannenzaak. Jagers kunnen bepaalde vuurwapens verwerven zonder voor elk wapen een afzonderlijke vergunning te moeten aanvragen. Samen bezitten deze jagers minstens 115 000 wapens op basis van hun jachtverlof, wat neerkomt op een gemiddelde van minimum 3,9 wapens per jager.

Ook het sportschieten wordt door een grote meerderheid van de bevolking in de drie gewesten als een activiteit beschouwd waarvoor het mogelijk moet zijn om een vuurwapen te bezitten. Omdat sport in het Belgische institutionele model een bevoegdheid van de deelstaten is, liet de federale wapenwet de uitwerking van het statuut voor de sportschutter over aan de gemeenschappen. Vlaamse sportschutters kunnen op basis van hun sportschutterslicentie bepaalde types vuurwapens bezitten. De Vlaamse Regering heeft vier schietsportfederaties gemachtigd om sportschutterslicenties uit te

reiken: de Vlaamse SchietsportKoepel, de FROS Amateursportfederatie, de Vlaamse Traditionele Sporten VZW, en de Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden. Om een sportschutterslicentie te kunnen krijgen, moeten sportschutters lid zijn van een schuttersvereniging die op haar beurt lid is van een van deze schietsportfederaties. In Vlaanderen zijn er bijna 27 000 sportschutters die met vuurwapens schieten, verspreid over meer dan 100 schuttersverenigingen. De schietsportfederaties kregen na de invoering van de wapenwet in 2006 opmerkelijk veel nieuwe leden, waaronder veel vuurwapenbezitters die een wettige reden moesten kunnen aantonen. In Wallonië doet zich een gelijkaardige trend voor van een sterk stijgend ledenaantal van de schietsportfederaties. Het is momenteel nog onduidelijk hoeveel vuurwapens in het bezit zijn van sportschutters, omdat deze wapens in verschillende categorieën in het Centraal Wapenregister geregistreerd staan.

In België zijn er naar schatting 900 erkende wapenverzamelaars, hoofdzakelijk mannen. Met hun erkenning kunnen verzamelaars naast vergunningsplichtige vuurwapens ook sommige verboden wapens – zoals volautomatische vuurwapens – aankopen en bezitten, op voorwaarde dat deze wapens passen binnen het thema van hun verzameling en de slagpin verwijderd werd. Op de erkenningen van verzamelaars staan meer dan 22 000 vuurwapens geregistreerd in het CWR. Dat betekent dat een Belgische wapenverzamelaar gemiddeld 24 tot 25 geregistreerde wapens in zijn verzameling heeft. Voor de vrij verkrijgbare wapens hebben verzamelaars uiteraard geen vergunning nodig. Uit de resultaten van onze bevraging bij een representatieve steekproef van 1000 Belgen blijkt dat het verzamelen van vuurwapens door een meerderheid van de bevolking niet als een aanvaardbare activiteit wordt genoemd om vuurwapens te bezitten.

Overlijdens door vuurwapens

Ten vierde werd in deze studie aandacht besteed aan een kwestie die regelmatig opduikt in debatten over de verstrenging van de wapenwetgeving, met name de impact van strengere wapenwetten op de mortaliteit. Voorstanders van strenge wapenwetten beargumenteren dat een inperking van het vuurwapenbezit het aantal gewelddadige overlijdens doet verminderen. Tegenstanders betwisten dat en argumenteren dat andere wapens en middelen gebruikt zullen worden, zodat het aantal gewelddadige overlijdens uiteindelijk niet zal dalen. Zoals we op basis van de wetenschappelijke literatuur hierover hebben uiteengezet in hoofdstuk 8, is dit een kwestie die met de nodige omzichtigheid benaderd moet worden. Op basis van de Vlaamse cijfers over doodsoorzaken voor de periode 2000-2008 concluderen we dat er aanwijzingen zijn

dat de invoering van de strengere wet een impact heeft gehad op het aantal gewelddadige overlijdens. Zo blijkt dat de afgelopen drie jaar het aantal vuurwapengerelateerde overlijdens bijna gehalveerd is ten opzichte van de periode voor de invoering van de nieuwe wapenwetgeving: terwijl het totale aantal vuurwapengerelateerde overlijdens tussen 2000 en 2005 rond de 130 schommelde, daalde dit cijfer in 2008 tot 73 gevallen. Dat is vooral het gevolg van de spectaculaire daling van het aantal vuurwapengerelateerde zelfmoorden in 2006-2008 (68/jaar) ten opzichte van 2000-2006 (108/jaar). Die daling is bovendien relatief sterker dan de daling van de algemene zelfmoordcijfers. We hebben niettemin beklemtoond dat er voorlopig nog veel onduidelijkheden blijven bestaan over de precieze impact van de wet van 8 juni 2006 op de mortaliteit. Zo zijn er verschillende maatschappelijke en sociaalpsychologische factoren die evoluties in het aantal gewelddadige overlijdens kunnen verklaren, maar is het op basis van het beschikbare cijfermateriaal moeilijk om het precieze causale gewicht van deze verschillende verklarende variabelen van elkaar te onderscheiden en in te schatten. Bovendien is de beschikbare tijdreeks voorlopig te kort om uitspraken op langere termijn te doen over de impact van de wapenwet van 2006. We hebben ook geen zicht op het type wapens (legaal of illegaal) dat gebruikt wordt bij gewelddadige overlijdens. Het is duidelijk dat verder onderzoek nodig is voor er meer verregaande conclusies getrokken kunnen worden over de effecten van de verstrenging van de Belgische wapenwetgeving in 2006.

Illegale vuurwapens: bezit, gebruik en handel

Ten vijfde werd in deze studie gefocust op illegale aspecten van vuurwapenbezit, -gebruik en -handel. Naast het legale vuurwapenbezit wordt in België ook een groot aantal wapens illegaal in bezit gehouden. Het is belangrijk om hierbij te benadrukken dat in de cijfers m.b.t. geregistreerde vuurwapens van het CWR ook vuurwapens opgenomen zijn die voorheen illegaal in het bezit waren van particulieren, maar waarvoor hun eigenaars in het kader van de amnestieregeling van de nieuwe wapenwet een vergunning hebben aangevraagd en gekregen. Deze amnestieperiode heeft er dus toe bijgedragen dat een aantal voorheen illegale wapens nu gekend zijn bij de overheid. Critici van de nieuwe wapenwet hebben daarentegen vaak geargumenteed dat de nieuwe wapenwet vooral zou leiden tot een groter circuit van illegale wapens. Hoeveel illegale wapens in België circuleren, is niet geweten. Uit cijfers van de federale politie blijkt dat jaarlijks meer dan 1000 gevallen van illegaal vuurwapenbezit, die betrekking hebben op bijna 2500 vuurwapens, en ongeveer 500 gevallen van illegale dracht van vuurwapens worden vastgesteld. Om de problematiek van illegaal vuurwapenbezit goed te schetsen, dienen we een belangrijk onderscheid te maken tussen de illegale

wapens die circuleren in het criminele milieu en de overige illegale wapens. Een onbekend maar waarschijnlijk vrij groot aandeel van het illegale vuurwapenbezit in België kan worden toegeschreven aan particulieren die niet in regel zijn met de nieuwe wapenwetgeving. Verschillende vuurwapenbezitters hebben hun wapens na de invoering van de nieuwe wapenwet in 2006 niet geregulariseerd, legaal doorverkocht of ingeleverd, waardoor deze wapens nu illegaal in hun bezit zijn. Zo valt het op dat sinds 2006 opvallend veel vuurwapens in het Centraal Wapenregister zijn opgegeven als ‘gestolen’ of (in mindere mate) ‘verloren’. Het gemiddelde cijfer voor jaarlijks gestolen vuurwapens ligt in de periode oktober 2006-maart 2010 meer dan tienmaal hoger dan tussen 1991 en 2006. Verder blijkt dat bijna de helft van de geregistreerde vuurwapens in het CWR nog ingeschreven staat als ‘verweer/oorlogswapens’, een categorie uit de oude wapenwetgeving die momenteel niet meer bestaat. Deze grote groep ‘verweer/oorlogswapens’ wijst enerzijds op het bestaan van een aanzienlijke administratieve achterstand in de regularisatiedossiers bij provinciale wapendiensten en anderzijds op een groep particulieren die hun wapen niet hebben ingeleverd of geregulariseerd (en dus een illegaal wapen bezitten). Het is belangrijk om te vermelden dat een deel van de illegale wapens wel gekend is: de wapens die werden aangekocht of geregistreerd na 1991 staan in principe in het CWR. Met het wegwerken van de administratieve achterstand, kunnen de bevoegde diensten deze illegaal geworden wapens en hun eigenaars dus opsporen. Een andere wijze waarop ‘gewone’ particulieren op illegale wijze wapens kunnen bezitten, is het niet respecteren van de regels betreffende het ‘passief wapenbezit’ en de vrij verkrijgbare wapens. Hoewel het bezit van munitie voor deze wapens strafbaar is, is het nagenoeg onmogelijk om te controleren of deze wapenbezitters daadwerkelijk geen munitie in huis hebben. Deze overtredingen opsporen is dus beduidend minder vanzelfsprekend.

Een ander deel van het illegaal wapenbezit is te vinden in het criminele milieu. Veel is echter niet geweten over deze vorm van illegaal vuurwapenbezit en -gebruik in België, als gevolg van het ontbreken van betrouwbare databanken en wetenschappelijke studies. Een ander aspect waarover vrij weinig geweten is, is de illegale handel in vuurwapens. Op basis van onze analyses kunnen we wel verschillende manieren onderscheiden waarop vuurwapens illegaal kunnen worden verworven, zoals de smokkel van vuurwapens, de directe verkoop van erkende wapenhandelaars aan personen die niet beschikken over de nodige vergunningen, de illegale verkoop via het internet, diefstal, en de illegale vervaardiging of herstelling. Meer onderzoek is echter nodig om een volledig beeld van de illegale aspecten van de vuurwapenproblematiek in België te schetsen.

Na de belangrijkste vaststellingen van deze studie opgelijst te hebben, willen we tot slot het huidige regime voor de controle op vuurwapens evalueren. Daarbij maken we een onderscheid tussen een evaluatie van het juridische en het operationele kader. We gaan eerst in op het juridische kader.

De wapenwet geëvalueerd: een schot in de roos?

Ten zesde: zoals is gebleken uit het tweede hoofdstuk is de invoering van de wapenwet van 8 juni 2006 en de verstrenging van het Belgische regime voor de controle op vuurwapens niet zonder slag of stoot verlopen. Niet alleen leidde de invoering van de nieuwe wet tot hevige discussies en tot contestatie door de verschillende wapenbelangenorganisaties, de wet stootte onmiddellijk ook op een groot aantal praktische problemen en obstakels. De bijzonder snelle invoering van de wet, die plaatsvond in de geladen context van de moorddadige aanslagen in Antwerpen in mei 2006, is daar niet vreemd aan. Op het ogenblik dat de nieuwe wet versneld werd ingevoerd, was het juridisch-technische kader nog niet volledig uitgewerkt en waren de overheidsdiensten die voor de uitvoering van de wet moesten instaan onvoldoende voorbereid op de enorme takenlast die het nieuwe controleregime met zich meebracht. Zo werden de provinciale wapendiensten, van wie de taken plots aanzienlijk uitgebreid werden en die een vloedgolf aan regularisaties van bestaande vergunningen op zich af zagen komen, geconfronteerd met ernstige capaciteitsproblemen, zowel wat het personeelsbestand als de informaticatoepassingen betrof. De afstemming van de informatiedoorstroming en de verdeling van de taken tussen de verschillende overheidsdiensten was bovendien nog onvoldoende uitgewerkt, diverse besluiten en decreten die nodig waren voor de uitvoering van de wapenwet bleken nog niet klaar te zijn, een aantal juridische problemen moest nog uitgeklaard worden, en de deadline voor de regularisatie- en amnestieperiode bleek niet haalbaar en moest uitgesteld worden. Geleidelijk aan werden echter de nodige uitvoeringsbesluiten uitgevaardigd en werd de werking van de verschillende diensten en systemen beter op elkaar afgestemd. In 2008 werd de nieuwe wapenwet gewijzigd. Na deze wetswijziging werd het controleregime stabiel.

De moeilijke en problematische invoering van de wapenwet van 8 juni 2006 mag echter niet verhullen dat de nieuwe Belgische wapenwetgeving, zoals ze in 2006 ingevoerd en sindsdien uitgewerkt werd, in meerdere opzichten een duidelijke verbetering betekent ten opzichte van het oude controleregime. Globaal genomen komen we dan ook tot de conclusie dat de Belgische wapenregelgeving positief geëvalueerd kan worden. Daar zijn verschillende redenen voor aan te geven:

1. Ontwikkelingen in de Europese regelgeving maakten een revisie van het Belgische controleregime noodzakelijk. De wapenwetgeving zoals die sinds 2006 ingevoerd en uitgewerkt werd, voorziet in de *harmonisering* van het Belgische juridische kader met de Europese vuurwapenrichtlijn.
2. Door de afgifte van de wapenvergunningen toe te vertrouwen aan de provinciegouverneurs maakt de wapenwet van 8 juni 2006 een grotere *uniformisering* in het verlenen van vergunningen mogelijk. Voorheen waren niet alleen de provinciale

wapendiensten maar ook de korpschefs van de gemeentepolitie en de rijkswachtcommandanten bevoegd voor het afleveren van vergunningen. Hoewel sommige belangenorganisaties occasioneel de kritiek formuleren dat er nog steeds verschillen blijven bestaan tussen de verschillende provincies, waarborgt het huidige systeem van de afgifte van vergunningen een grotere uniformiteit dan het systeem van voor 2006, toen enkele honderden korpschefs bevoegd waren. Belangrijk in dit kader is ook de rol van de in 2006 opgerichte Federale Wapendienst, die onder meer als taak heeft de minister van Justitie te adviseren over de richtlijnen die aan de provinciegouverneurs worden gegeven in het kader van de uitoefening van hun bevoegdheden krachtens de wapenwet, het overleg tussen de verschillende provinciale wapendiensten te organiseren, en de beroepen te behandelen die ingesteld worden tegen beslissingen van de gouverneur. Deze taken stellen de Federale Wapendienst in staat te waken over de uniforme toepassing van de wapenwet, en meer specifiek van het vergunningenbeleid.

3. De wapenwet van 8 juni 2006 brengt orde in de *categorisering* van de wapens. De oude wapenwet van 1933 had een onderscheid gemaakt tussen ‘verboden wapens’, vergunningsplichtige ‘verweerwapens’ en ‘oorlogswapens’, en de vrij verkrijgbare ‘wapens voor wapenrekken’ (antieke en historische wapens) en ‘jacht- en sportwapens’. Door een veelvoud aan verschillende besluiten en bepalingen was het echter vaak geen sinecure om te bepalen in welke categorie een bepaald wapen precies viel. Bovendien gold het principe dat de wapens die niet uitdrukkelijk ressorteerden onder één van de vier eerste categorieën door de wet als (vrij verkrijgbare) jacht- en sportwapens werden beschouwd. De wapenwet van 2006 bracht een duidelijke orde in de indeling van de vuurwapens en beperkte het aantal categorieën van vijf tot drie: de verboden wapens (bv. volautomatische vuurwapens), de vergunningsplichtige wapens, en de vrij verkrijgbare wapens (bv. HFD-wapens en geneutraliseerde wapens). De nieuwe wapenwet gaat bovendien uit van het principe dat alle vuurwapens die niet expliciet bij de verboden wapens of bij de vrij verkrijgbare wapens worden ingedeeld, vergunningsplichtige wapens zijn.
4. Door de nieuwe indeling in de wet van 2006 is de categorie van de vrij verkrijgbare *jacht- en sportwapens* verdwenen. Deze ‘restcategorie’ van wapens maakte het particulieren voor 2006 bijzonder gemakkelijk om een vuurwapen te verwerven: bij de aankoop van een jacht- of sportwapen moesten ze geen moraliteitsonderzoek ondergaan, geen theoretische en praktische proeven afleggen, noch een wettige reden aantonen voor het bezit van het wapen, zodat de overheid niet kon controleren of de koper voldoende expertise bezat, noch waarvoor het wapen precies gebruikt zou worden.
5. De wapenwet van 2006 voerde het principe van de *wettige reden* in. Dat principe impliceert dat particulier bezit en gebruik van vergunningsplichtige wapens alleen

mogelijk is als het wapen voor een specifieke en in de wet bepaalde activiteit bestemd is, zoals de jacht, het sportschieten, het uitoefenen van een risicoberoep of het verzamelen.

6. De wet van 2006 heeft de voorwaarden waaraan particulieren moeten voldoen om een vuurwapen voorhanden te kunnen houden, verstrengd en duidelijker uitgewerkt. De wapenwet voorziet nu in een *duidelijk kader* dat bepaalt aan welke criteria de aanvraag van een wapenvergunning en het bezit van een wapen getoetst moet worden: zo mag een wapenbezitter niet veroordeeld zijn voor bepaalde misdrijven, moet hij/zij een wettige reden kunnen aantonen voor het bezit en gebruik van een wapen, en moet hij/zij bij de aanvraag van een vergunning een medisch attest voorleggen en slagen voor een theoretische en een praktische proef. De aanvraag wordt bovendien beoordeeld op basis van een advies van de lokale politie. Het belang van dit expliciete en strikte kader ligt ten eerste bij de objectivering van de afgifte van vergunningen. Ten tweede is het mogelijk om het particuliere wapenbezit en -gebruik op een strikte en eenvormige manier te controleren. Ten derde geeft een strikt controleregime de scheidingslijn tussen legaal en illegaal wapenbezit duidelijker aan. Dat de grens tussen legaal en illegaal vuurwapenbezit zo duidelijk mogelijk gemaakt wordt, is belangrijk, want het stelt de overheid beter in staat om de strijd tegen illegaal wapenbezit en de illegale handel in vuurwapens aan te gaan. Lekkage van wapens van het legale naar het illegale circuit wordt bijvoorbeeld bemoedilijkt. Bovendien maakt het strikte controleregime ook duidelijk dat particulieren die op legale wijze wapens voorhanden houden, dat doen om er activiteiten mee uit te oefenen die door de wetgever als legitiem worden erkend. Vanuit het perspectief van de legale wapenbezitters is dit niet onbelangrijk, want het kan, bijvoorbeeld in de ogen van de publieke opinie, de legitimiteit van hun wapenbezit vergroten.
7. Na de invoering van de wet van 2006 werd het *statuut van de sportschutter* duidelijk en gedetailleerd uitgewerkt. Dat is een verbetering ten opzichte van de situatie onder het regime van de oude wapenwetgeving, toen niet was vastgelegd wat de verplichtingen en de rechten van de sportschutter zijn.
8. Hoewel er vanuit verschillende hoeken kritiek is op de samenstelling en de werking van de Adviesraad voor Wapens, maakt het bestaan van de raad het mogelijk om het *overleg tussen de overheid en verschillende belangengroepen en stakeholders* op meer systematische en transparante wijze te organiseren. De invoering en uitwerking van een nieuw controleregime sinds 2006 heeft blijkbaar tot gevolg gehad dat de sector zich beter georganiseerd heeft (zie bijvoorbeeld de oprichting van Wapenunie en de Belgische Vereniging voor Wapenverzamelaars), wat het overleg met de bevoegde overheden kan stroomlijnen en het draagvlak voor de nieuwe wapenwetgeving kan vergroten.
9. Zoals hierboven al werd vermeld, kan op basis van de Vlaamse cijfers over doodsoorzaken voor de periode 2000-2008 geconcludeerd worden dat er aanwijzingen zijn

dat de invoering van de strengere wet *een impact* heeft gehad *op het aantal geweld-dadige overlijdens*, in het bijzonder op het aantal zelfmoorden (met en zonder een vuurwapen). Dat aantal is in 2006, 2007 en 2008 gedaald ten opzichte van de voorgaande jaren.

Een belangrijke conclusie van ons onderzoek is dat de basisprincipes van de wapenwet van 8 juni 2006 breed worden gedragen door de Belgische bevolking. Uit onze telefonische bevraging bij een representatieve steekproef van 1000 Belgen blijkt dat driekwart van oordeel is dat particulier wapenbezit alleen mogelijk moet zijn om bepaalde activiteiten uit te oefenen, zoals de jacht en het sportschieten. Hiermee onderschrijft een grote meerderheid van de Belgen (in de drie gewesten) het principe dat wapenbezit gekoppeld moet zijn aan een wettige reden. Een meerderheid van de bevolking staat bovendien weigerachtig tegenover zelfverdediging of verdediging van eigendommen als motief voor privaat wapenbezit. Bovendien ondersteunt ook driekwart van de vuurwapenbezitters het principe dat wapenbezit gekoppeld moet zijn aan een wettige reden. Wel geven ze een ruimere invulling van de activiteiten waarvoor het mogelijk moet zijn een vuurwapen te bezitten dan de rest van de bevolking. Slechts een kleine minderheid van de wapenbezitters heeft bovendien een voorkeur voor het basisprincipe waarop het oude regime gebaseerd was. Er bestaat dus een breed draagvlak voor het huidige regime voor de controle op vuurwapens.

Dat het Belgische controleregime sinds 2008 stabiel geworden is, neemt niet weg dat de gevolgen van de turbulente en door problemen geplaagde invoering van het nieuwe regime zich in sommige opzichten nog steeds doen voelen. Hoewel er bijvoorbeeld inspanningen werden geleverd om de capaciteitsproblemen bij de bevoegde overheidsdiensten op te lossen, onder meer door hun personeelsbestand uit te breiden en nieuwe softwareapplicaties te introduceren, blijkt dat de provinciale wapendiensten de achterstanden in de grote hoeveelheid regularisaties nog niet volledig hebben weggewerkt. Dat dreigt op zijn beurt een impact te hebben op het goede verloop van de vijfjaarlijkse controles van de vergunningen. Bovendien blijkt uit deze studie dat hoe sneller de achterstanden worden weggewerkt en de aanvragen voor regularisatie van wapens die voor 2006 legaal voorhanden werden gehouden verwerkt worden, hoe sneller de overheid door middel van het CWR zicht kan krijgen op de wapens die niet voor regularisatie werden aangeboden en sinds 31 oktober 2008 illegaal zijn geworden.

De bevraging van experts en stakeholders die we hebben uitgevoerd in het kader van deze studie bracht nog een aantal andere aandachtspunten met betrekking tot het Belgische controleregime aan het licht:

1. Het belangrijkste en meest problematische punt is dat van de *HFD-wapens*, de historische, folkloristische en decoratieve wapens, die vrij verkrijgbaar zijn. Voor het bezit van deze wapens moet dus geen wettige reden worden aangetoond. Bovendien

bestaat er voor deze HFD-wapens geen registratieplicht. Over welke wapens het precies gaat, wordt uitgewerkt in het KB van 20 september 1991. Als bijlage bij dit KB is een lijst gevoegd met wapens die als HFD-wapen en dus als vrij verkrijgbaar worden beschouwd. In 1995 en 2007 werd deze lijst uitgebreid. Na de uitbreiding bevat de lijst vuurwapens die niet echt zeldzaam of historisch zijn (sommige van deze wapens kunnen overigens recent geproduceerd zijn), en waarvoor de munitie soms nog courant te vinden is. Hoewel bezitters van HFD-wapens bij erkende wapenhandelaars geen munitie kunnen aankopen zonder vergunning, kan niet worden uitgesloten dat deze bezitters voor hun wapens munitie kunnen kopen in alternatieve circuits of in het buitenland.¹ Bovendien is de huidige Belgische regeling voor de historische, folkloristische en decoratieve wapens niet in overeenstemming met de bepalingen van de Europese vuurwapenrichtlijn. In België zijn bepaalde types van vuurwapens vrij verkrijgbaar en niet registratieplichtig, terwijl ze volgens de richtlijn ten minste aangifteplichtig en aan een specifieke machtiging onderworpen zouden moeten zijn. Een inperking van de lijst HFD-wapens dringt zich dan ook op. Het is bovendien raadzaam om alle historische wapens aan de registratieplicht te onderwerpen.

2. Het *Centraal Wapenregister* (CWR) is een schakel in het Belgische controleregime die vaak bekritiseerd wordt. Hoewel in het verleden, bijvoorbeeld uit onderzoek van het Comité P, inderdaad is gebleken dat het CWR met ernstige problemen te kampen heeft, moet toch steeds in herinnering worden gehouden dat België een van de weinige landen in West-Europa is dat een centraal register heeft, en dit al twee decennia lang. De voorbije jaren werden bovendien op diverse vlakken inspanningen geleverd om de slagkracht van het CWR te vergroten, bijvoorbeeld door een nieuwe software-omgeving te creëren en concrete afspraken te maken over de registratie van wapens in het CWR. Zo werd een taakverdeling afgesproken voor de registratie van vuurwapens, waarbij niet alleen de provinciale wapendiensten maar ook de Proefbank voor vuurwapens in Luik en de lokale politie een belangrijke rol spelen. Niettemin blijft het CWR een aandachtspunt, doordat er voortdurend over gewaakt moet worden dat de bevoegde overheden voldoende middelen in het CWR blijven investeren om de problemen die door verwaarlozing in het verleden gecreëerd werden (zoals een gebrekkige ondersteuning van de dienst die instaat voor het centrale beheer van het CWR en de achterstand en fouten in de invoer van gegevens door lokale diensten), in de mate van het mogelijke recht te zetten of te accommoderen, alsook om de capaciteit van het register te blijven verzekeren en te verbeteren. De mogelijkheid moet ook onderzocht worden om wapenhandelaars te laten werken met elektronische registers in plaats van met de huidige schriftelijke registers. Dat zou onder meer het probleem oplossen dat vuurwapens die door particulieren aan wapenhandelaars worden overgedragen tijdelijk niet traceerbaar zijn in het CWR.

3. In het Belgische controleregime dragen zowel de minister van Justitie als de minister van Binnenlandse Zaken een deel van de *bevoegdheden*. Een voortdurende waakzaamheid is geboden opdat de coherentie en efficiëntie in de besluitvorming, de inzet van middelen, de uitwisseling van gegevens en de controle op vuurwapenbezit in afdoende mate gewaarborgd wordt.
4. Het Vlaamse sportschuttersdecreet bepaalt dat *sportschutterslicenties* worden uitgereikt door de schietsportfederaties, die daartoe gemachtigd worden door de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering koos in 2007 voor deze regeling omdat ze van oordeel was dat de ervaring en de expertise van de federaties voldoende groot waren om deze taken op te nemen, terwijl de Vlaamse overheid op dat ogenblik zelf niet over de vereiste expertise beschikte. Uit de bevraging van de experts en de stakeholders bleek dat een aantal respondenten de machtiging van de federaties om sportschutterslicenties af te leveren als een negatieve evolutie beschouwden. In principe is het inderdaad wenselijk en beter om de sportschutterslicenties, die het sportschutters onder meer mogelijk maken bepaalde wapens te verwerven zonder er afzonderlijke vergunningen voor aan te vragen, te laten afleveren door een overheidsdienst. In de praktijk moet echter vastgesteld worden dat het systeem goed werkt en dat de bevoegde overheidsdiensten goed lijken samen te werken met de schietsportfederaties. Uiteraard blijft de goede werking van het systeem in de toekomst altijd afhankelijk van de verantwoordelijkheidszin van de sportfederaties en van een goede informatiedoorstroming en samenwerking tussen federaties en wapendiensten. Van belang is in dat verband dat de toezichthoudende overheid grondige controles blijft uitvoeren op de werking van het systeem. Intussen levert het systeem een aantal voordelen op, zoals een kostenbesparing voor de overheid en een betrokkenheid bij de doelgroep, de sportschutters. Een nadeel van het systeem is echter dat, in tegenstelling tot bij het gewone vergunningenregime, bij de aanvraag van een sportschutterslicentie alleen een uittreksel uit het strafregister vereist is maar geen advies van de lokale politie, waarin mogelijke risicofactoren zoals alcoholmisbruik of familiale spanningen gemeld worden. Hoewel er een aantal mechanismen bestaan die de mogelijke risico's beperken die aan deze situatie verbonden zijn, is het niet uit te sluiten dat deze mechanismen bepaalde risicosituaties niet ondervangen. Het is mogelijk dat de sportschuttersdecreten voorzien in een stelsel waarbij ook een advies van de lokale politie wordt voorgeschreven. Hierbij moeten wel enkele kanttekeningen gemaakt worden. Indien de decreetgever deze optie zou volgen, is het imperatief dat de afgifte van de sportschutterslicenties gebeurt door een overheidsdienst en niet langer door de federaties. Het is immers moeilijk denkbaar dat een private organisatie een afweging maakt van potentiële risico's voor de openbare orde op basis van een advies van de lokale politie.² Dat impliceert dat de overheid de afgifte van sportschutterslicenties zelf in handen neemt, wat de voordelen van het huidige systeem teniet zou doen. Als

de overheid deze piste genegen zou zijn, lijkt het raadzaam dat er een onderzoek wordt uitgevoerd naar het aantal en de aard van de incidenten met vuurwapens die op basis van een sportschutterslicentie voorhanden worden gehouden.

Het operationele kader

Een efficiënt en doeltreffend vuurwapenbeleid is tot slot in grote mate afhankelijk van het vermogen van de overheid om de problematiek op een degelijke manier in kaart te brengen. Een rode draad die door dit boek loopt, is dat de Belgische overheidsdiensten, zowel op provinciaal, gewestelijk, federaal als politieel niveau, nog steeds te kampen hebben met een gebrekkige capaciteit om een degelijk, met correcte statistieken onderbouwd zicht te krijgen op de verschillende aspecten van het legale en illegale vuurwapenbezit in België. Ondanks vele initiatieven beschikken de verschillende overheden nog niet over betrouwbare databanken (bijvoorbeeld inzake bezit, inleveringen, regularisaties, in beslag genomen wapens, de status van gebruikte wapens bij incidenten, ...) die vergelijkingen mogelijk maken, met als gevolg vaak gebrekkige statistische capaciteiten. De impact van het ontbreken van betrouwbare databanken is aanzienlijk. Het bemoeilijkt niet enkel de evaluatie van de doeltreffendheid en de impact van de nieuwe wapenwetgeving, maar ook de controle op het legaal bezit en de bestrijding van illegaal vuurwapenbezit en illegale handel. Een van de oorzaken van het gebrek aan betrouwbare databanken is dat vuurwapens lange tijd niet als een prioriteit werden beschouwd. Een illustratie hiervan is dat de problematiek van wapenzwandel niet werd beschouwd als een prioritair veiligheidsprobleem in het Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011, met alle operationele gevolgen van dien. Het verdient dan ook aanbeveling om deze problematiek opnieuw als prioritair te beschouwen in het volgende Nationaal Veiligheidsplan. Verder is het ook van belang dat er voldoende geïnvesteerd wordt in personeel en technische capaciteiten van de verschillende overheidsdiensten die een rol spelen in het controleregime. Zo werd erop gewezen dat het wegwerken van de achterstand in de regularisaties aanzienlijke mogelijkheden biedt om op basis van het Centraal Wapenregister vuurwapens op te sporen die momenteel illegaal in bezit worden gehouden. Wat de operationele capaciteiten van de betrokken diensten betreft, willen we ten slotte ook wijzen op de blijvende noodzaak van een doeltreffende samenwerking tussen alle betrokken overheidsdiensten. Enkel op die manier kan de overheid effectief een antwoord bieden op de vraag van de bevolking om doortastend op te treden tegen illegaal vuurwapenbezit.

